

གངས་ཅན་དོལ་པོའི་ཚོས་རིག་ དོལ་པོ་དགེ་བཤེས་ལུན་ཚོགས་ཉི་མ།

In this article,¹ whose title can be translated as “Religion and Culture of the Dolpo Himalaya,” Geshe Phuntshog Nyima explores the religious landscape of the Dolpo district in northern Nepal. He focuses on the religious infrastructure of the Bon tradition, its lineages of transmission, religious institutions, and the holy sites in this area bordering the Tibetan Autonomous Region.

Geshe Phuntshog Nyima starts off with a general introduction to the Dolpo region and a sketch of its political history, from its ancient past under the reign of Zhang zhung, over the shifting control through various Tibetan rulers, to its becoming part of the modern nation state of Nepal.

This is followed by some anthropological observations. Dolpo is populated mainly by semi-nomadic farmer-pastoralists who make their living through the sale of products from livestock and agriculture. Before 1959, the region acted as an important node of salt and grain trade, which also had significant impact on the demographic and cultural development of the area.

Religion is very important to the inhabitants of Dolpo, who adhere to different traditions of Tibetan Buddhism—Nyingma, Kagyü, with its different subschools, and Sakya—as well as to the Bon tradition. Interestingly, the Jonang tradition is not found in the region though its founder hails from Dolpo. Nor is the Geluk tradition present there.

The main part of the article then provides an overview of the religious landscape of the Bon tradition. Geshe Phuntshog Nyima’s elaborations start with a listing of the nine most important religious lineages and their historical development:

¹This English summary of Geshe Phuntshog Nyima’s article was written by Dr. Markus Viehbeck, from Heidelberg University’s “Cluster Asia and Europe”. The editors of this volume thank him for his help.

1. snyel	6. 'bru zhig
2. bla ma yang ston	7. shel zhig
3. tre ston	8. ldong rigs
4. mtha' bzhi	9. gu rib
5. khyung po	

This is followed in a similar fashion by a detailed list and short description of the thirty religious institutions:

1. bsam gling dgon	15. mtha' srung ma mtsho gling dgon
2. zur dkar yul pa'i dgon	16. shug ri nyi shar dgon
3. gser dgon	17. sa le 'od dgon
4. bkra pa'i rnam rgyal dgon	18. zas sgang dpal gyi dgon
5. smer bu brag steng dgon	19. gzim khang dgon
6. srib yang dgon bde ldan phun tshogs gling	20. bkra shis gsas khang dgon
7. tshwa dga' rkog lang dgon	21. g.yung drung phyug mo dgon
8. tshwa dga' star rdzong phun tshogs gling	22. spungs mo pad gling dgon
9. tshwa dga' yang dgon mthong grol gling	23. bde chen gling
10. ban tshang bsam yas gling phu dkar po	24. gzim khang dgon
11. bar gle bla brang bar pa	25. hros kyi dmu dkar dgon
12. bar gle g.yung drung shug tshal dgon	26. tshal lung srid rgyal dgon
13. bar gle brag dgon	27. mon ri zur gsum dgon
14. byang gi som brag dgon	28. ljags 'dul man Dal dgon
	29. yul ri skor g.yung drung 'gro 'dul gling dgon
	30. dol po g.yung drung bon tshogs gling

The register is rounded off with a list of the ten mountain sites that figure as holy places in the Bon tradition of Dolpo:

1. mon ri zur gsum
2. gnas chen bla ma chu mig
3. ljags 'dul
4. khyung phug
5. gnas chen ri bo dpal 'bar
6. shel gyi bon ri
7. yi dam mgon po rnam gsum
gyi gnas ri
8. rta rab kyi dpa' bo 'bru lnga
9. ban tshang gi gnas chen
10. dol po tshwa dga'i brag ma
brag rdzong dang rmu ri
smug po

པ་མོ། ལྷང་། ར། ལུག་ རྟ་བཅས་ཡིན། དོལ་མི་ཚོས་ཚོང་ལས་ཀྱི་སྐོར་རྒྱ་ཚུན་དེ་འདྲ་བྱེད་ཀྱི་མེད་
 གུང་འཚོ་བ་འདད་དེས་ ཅན་ཡོད། ལྷ་དུས་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༧༥༧ ཅས་ཀྱི་ནང་བར་དུ་དོལ་ཡུལ་ནི་གུང་གི་
 འབྲོག་པ་དང་རོང་གི་མོན་པ་གཉིས་ཀྱི་ཚ་འབྲུའི་ཚོང་འབྲེལ་བྱེད་པའི་བསྐྱེ་གནས་གལ་ཆེན་ཞིག་གུང་
 ཡིན་པ་མ་ཟད། དོལ་པོ་བས་རོང་འབྲོག་གཉིས་ཀྱི་ཚ་འབྲུའི་ཁེ་སློབ་མི་དམན་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱི་ཡོད།
 རྩོན་དུས་ནས་ད་བར་དོལ་པོ་བའི་འཚོ་བ་ནི་རྒྱ་ཆ་ལྷ་བཅུ་ཅེས་གུང་ཐང་གི་འབྲོག་པ་དང་རོང་གི་མོན་
 པ་གཉིས་ཀྱི་ས་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་ཅིང་། གུང་ཐང་ནས་ཚ། ཤ། མར། ཚེལ་ལུ་བཅས་བཟའ་ཆས་ཀྱི་
 རིགས་དང་། བལ། ལུ་ལུ། རྩིད་པ་སོགས་གོན་ཆས་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་རིགས། ར། ལུག་ རྟ། གལ་ལག
 འབྲི་སོགས་སྒོ་རྩོད་ཀྱི་རིགས་བཅས་ཡོང་གི་ཡོད། མོན་རོང་གི་ས་ནས་འབྲུ་རིགས་དེ། མ་ཚེས་ལོ་དོག
 རས། འབྲས། མོ་བ། བྲ་བོ། རྩན་མ་དང་། ཀ་ར། ལུ་རམ། ལྷང་ཅི། རས་ཆ། ཚོན། རྩོད་ཆས་ཀྱི་
 རིགས་སོགས་ཡོང་གི་ཡོད། དོལ་པོ་བ་ཚོས་དེ་དག་གི་ཁེ་སློབ་ལ་དོས་དེ་དང་སྦྲུམ་དེ། ལུ་དེ། ལུག་དེ།
 བདུན་དེ་ཟེར་བ་སོགས་ཚ་གལ་ག་རྒྱབ་གཅིག་ལ་འབྲུ་གལ་ག་རྒྱབ་གཉིས་རེ་ནས་བཅུ་རེ་བར་ཡིན་ཀྱི་ཡོད།

དོལ་པོ་འཇོ་མོ་སྐུ་ཡི་གོ་མས་གཤིས།

མི་རྣམས་ཚོས་དད་ཅན་མཉམ་དང་ཁས་ལེན་ལ་གྲོ་བཏུན་པ། རང་རྒྱུད་བྱང་བ། མོ་ཅིས་གཏོ་དཔུང་ལ་
 ཡིད་ཆེས་པ། བྱ་ལས་གང་ཞིག་བྱེད་པར་གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སྐོར་བཅོ་བ་ཅན་ཡིན།

དོལ་པོའི་ཡུལ་གྱི་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག

དོལ་པོའི་ཡུལ་ལྷང་དུ་བོད་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་ནས་གཡུང་དུང་བོན་གྱི་ཚོས་ལུགས། ལྷ་འབྲུར་རྩིང་
 མའི་ཚོས་ལུགས། རྒྱལ་བ་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་ཚོས་ལུགས། དཔལ་ལྷན་ས་རྒྱའི་ཚོས་ལུགས་བཅས་ཡོད།
 རོ་ནང་གི་ཚོས་བརྒྱུད་སྲོལ་འབྲེད་ཀུན་མཁུན་དོལ་པོ་སངས་རྒྱས་དོལ་པོར་སྐྱེ་འབྲུངས་པ་ཅེས་ལས་རོ་
 རང་གི་ཚོས་བརྒྱུད་དོལ་པོར་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་མེད། དེ་བཞིན་རི་པོ་དགེ་ལུན་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་གུང་དོལ་
 པོར་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་མེད། དོལ་པོའི་ཡུལ་དུ་དར་བའི་ཚོས་བརྒྱུད་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་རྩིང་མ། དེ་ནས་བོན་པོ།
 དེ་ནས་བཀའ་བརྒྱུད། དེ་ནས་ས་རྒྱ་བཅས་ཡིན། བཀའ་བརྒྱུད་པའི་ཚོས་ལུགས་ནི་འབྲི་གུང་པ། ཀས་
 ཚང་བཀའ་བརྒྱུད། དུགས་པོ་བཀའ་བརྒྱུད། ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱུད་བཅས་ཡིན། དེའི་ནང་ནས་ཀས་
 ཚང་དང་འབྲི་གུང་པ་རྒྱ་ཆེ། གཡུང་དུང་བོན་གྱི་ཚོས་བརྒྱུད་ནི་ལྷ་དང་ནས་ཡོད།

དོལ་པོར་དར་པའི་པོན་གྱི་བྲམ་རྒྱུད།

སྒྲེལ་བྲམ་པ་ཡང་སྒྲོན། རྩོམ་མཐའ་བཞི། ལྷུང་པོ། འདུ་ཞིག་ཤེལ་ཞིག་སྒྲོང་རྒྱུ་གྲུ་
 རྩོམ་པོ་ལོང་། དེ་དག་གི་ལྷུང་ལྷུང་སྒྲོལ་བཟོད་ན། སྒྲེལ་གྱི་བྲམ་རྒྱུད་ནི་སྒྲོ་བོའི་ཡུལ་ཏུ་སྒྲོན་མདུ་
 རྩོམ་པོ་ལོང་ལྷུང་ལོ་མི་རྩོགས་རྩིང་པ་ཡིན། དེའི་རྒྱུད་པ་ལ་ལྷུང་ལྷུང་སྒྲུབ་རྒྱུད་གྱི་ནང་གི་སྒྲོ་བོའི་
 སྒྲེལ་སྒྲོལ་འབྲུག་ཞིག་ཟེར་བ་སོགས་སྒྲམ་མཐའ་མང་དག་ཅིག་ལྟོན་པོད། མྱ་མ་ཡང་སྒྲོན་གྱི་རྒྱུད་པ་ནི་
 པོན་གྱི་པོ་རྒྱུས་སུ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་ལོན་ཏུ་གཤམ་མེ་པའི་པོན་གྱི་བྲམ་རྒྱུད་ཅིག་ཡིན།
 སྒྲོན་མ་སྒྲོན་པ་གཤམ་མེ་པོ་སྒྲུབ་འབྲུག་པའི་ཏུས་སུ་སྒྲིན་པོན་ཡ་པལ་གྱིས་གོང་ཟེར་བ་སྒྲིན་པོ་
 འདུལ་བའི་སྒྲམ་ཡིན་ཅིང་། བོད་རྒྱལ་གཞུང་གི་བཅའ་པོའི་ཏུས་སུ་རྒྱལ་པོ་གཞུང་གི་དཔུ་བྲམ་ཡང་ཡིན།
 སྒྲོན་པའི་རྩམ་མཐའ་མདོ་འདུས་དང་། སྒྲོན་པའི་མཐའ་མཐའ་ཉེར་གསུམ་པ་ཉི་མ་བསྒྲུབ་འཛོལ་གྱི་རང་
 རྩོམ་ཏུ། སྒྲོན་པ་གཤམ་མེ་པོའི་གདུང་ལྷན་གོང་ཚེ་གཤུང་ཏུ་དབང་སྒྲུབ་ཡ་པལ་གྱིས་གོང་པའི་
 རྒྱུད་པ་ཡིན་པར་བཤད། གང་ལྟར་བོད་གྱི་རྩི་རྒྱུད་སྒྲམ་གསུ་ལོག་ཡིན། ཡ་པལ་གྱི་རྩི་རྒྱུད་ཐོག་མར་
 དར་སའི་ས་གནས་ནི་གོང་པོ་སྒྲུབ་མེ་བུ་མི་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། དེ་ནས་རྩི་བཞེན་སྒྲོ་བོ་དང་དོལ་པོ་སོགས་
 སུ་དར་བ་མ་ཟད་ད་ལྟ་ཡ་པལ་གྱི་བྲམ་རྒྱུད་དོལ་པོ་གྱི་གཅེར་དང་། རྩ་མག་ཚེ་དགའ་བཅས་སུ་ཡོད།
 རྩོམ་གྱི་བྲམ་རྒྱུད་དེ་ནི་སྒྲོང་མཐའ་རྩི་ལྟ་བུ་ལྟོགས་ནས་ལྷུང་བ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་བྲམ་རྒྱུད་ལ་ལྟོ་སྒྲོན་པོན་
 ཉིད་བཟང་པོ། ལྟོ་སྒྲོན་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་ལ། ལྟོ་སྒྲོན་ཀུན་བཟང་དཔལ་ལ། ལྟོ་སྒྲོན་ནམ་མཐའ་རྒྱལ་མཚན།
 ལྟོ་སྒྲོན་ལུ་ཚོགས་གྲགས་པ། ལྟོ་སྒྲོན་ཚེ་དབང་རྒྱལ་མཚན། ལྟོ་སྒྲོན་པོན་ཉིད་རྒྱལ་མཚན། ལྟོ་སྒྲོན་
 རྩིད་རྒྱལ་བཟང་པོ། ལྟོ་སྒྲོན་ཉི་མ་མེད་གི། ལྟོ་སྒྲོན་ཚེ་དབང་རྒྱལ་མཚན། མཐའ་བཞིའི་བྲམ་རྒྱུད་དེ་ཡང་
 ཐོག་མར་བོད་ནས་ལྷུང་བ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་བྲམ་རྒྱུད་ལ་མཐའ་བཞི་འདུལ་བ་མེད་གི་ཟེར་བ་སོགས་སྒྲམ་
 མཐའ་སྐད་གྲགས་ཅན་མང་པོ་ལྷུང་། ད་ལྟ་ཡང་དོལ་ཡུལ་ན་མཐའ་བཞི་སྒྲམ་མའི་རྒྱུད་པ་ཡོད། ལྷུང་
 པོ་ནི་ཁམས་ཡུལ་ལྷུང་པོ་སྒྲོགས་ནས་ལྷུང་བའི་མི་རྒྱུད་ཡིན་ཅིང་དེ་ཡང་ལྷུང་པོ་དཀར་ནག་སེར་གསུམ་
 གྱི་ནང་གི་ལྷུང་པོ་དཀར་ཏུ་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། གང་ལྟར་ལྷུང་པོའི་བྲམ་རྒྱུད་ལ་ལྷུང་པོ་རྒྱལ་མཚན་ལེགས་པ།
 ལྷུང་སྒྲོན་རྒྱལ་མཚན་ལེགས་པ་ལྟེང་། ཡལ་རྩམ་རྩམ་རྒྱལ་ལེགས་མཐའ་རྒྱལ་མཚན། ལྷུང་མོ་གྲུབ་ཐོབ་རྩིན་
 པོ་ཚ། གི་ལོད་རྩིན་ཚེན་རྒྱལ་མཚན་སོགས་སྒྲམ་མ་གྲགས་ཅན་ཏུ་མ་ལྷུང་། དེ་བཞིན་སྒྲོང་གི་མི་རྒྱུད་
 དར་ཞིག་པོ་བཅོད་བརྒྱུད་གྱི་ནང་གི་འདུ་ཞིག་ཤེལ་ཞིག་གི་མི་རྒྱུད་དང་བྲམ་རྒྱུད་ད་ལྟ་ཡོད། ལྟོ་སྒྲོན་དང་།

2 ཁོང་ནི་མཚན་ཉིད་གྱི་རྩིག་པ་ལ་དོ་སྒྲུབ་ཡོད་པའི་མཐའ་བཞི་ཞིག་ཡིན། ཁོང་གིས་དཀར་ལྷུང་གྱི་ཡི་འབྲེལ་བ་པོན་ -
 ལྟོ་གསལ་ལྟེང་ཟེར་བའི་དཔེ་ཚེ་དེ་མཐོང་ཡོད།

3 ཁོང་ནི་དོལ་པོ་སྒྲུབ་སྒྲོགས་སུ་སྒྲམ་དཔོན་རྒྱུང་འབྲེལ་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་ལྟོ་སྒྲོན་གྱི་བྲམ་མཐའ་ནང་ནས་སྐད་གྲགས་ -
 ཅན་ཞིག་ཡིན།

སྒྲིལ་གྱི་མི་རྒྱུད་ནི་ལོན་ཏུ་སྒྲ་བའི་ཞང་ཞུང་གི་གནའ་བོའི་མི་རིགས་ཡིན། དུས་རབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་
ནང་དུ་སྒོན་པ་ཡང་སྒོན་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྒྲོབ་རྒྱུད་ཡིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། གྲུ་རིབ་པ་རབས་
ཟེར་བའི་ཡིག་རྒྱུད་རྣམས་ན་དོལ་ཡུལ་དུ་སྒོན་མ་གྲུ་རིབ་གྱི་མི་རྒྱུད་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཁ་གསལ་ཡོད།

དོལ་པའི་བོན་གྱི་དགོན་སྡེ་ཁག

- ༡༽ ཡང་སྒོན་གྱི་གངན་ས་བདེ་ལྷན་བསམ་སྤྱིང་དགོན་པ། མིང་ཡོངས་གྲགས་སུ་བསམ་སྤྱིང་དགོན་
ཟེར། དགོན་པ་འདི་ནི་དུས་རབས་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ནང་དུ་ཡང་སྒོན་རྒྱལ་མཚན་རྒྱུ་ཚེན་གྱིས་
ཕུག་བཏབ་པའི་བོན་དགོན་ཞིག་ཡིན། དོལ་པའི་བོན་དགོན་ཁག་གི་ནང་ནས་མ་དགོན་རྣམས་དེ
ད་ལྟ་ཡང་སྒོན་རྒྱ་མ་ཤེས་རབ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་འཛིན་སྐྱོང་གནང་བཞིན་ཡོད་ཅིང་དགོན་པ་དེ
ལ་སྐ་སྡེ་མི་སྡེ་ཡོད།
- ༢༽ ལུང་དགར་ཡུལ་པའི་དགོན། འདི་ལ་མིང་ཡོངས་གྲགས་བོན་པོ་སྐ་ཁང་ཟེར། དུས་རབས་བརྒྱ་
གསུམ་པའི་ནང་དུ་ཡང་སྒོན་རྒྱ་མ་སྐགས་པས་ཕུག་བཏབ། དགོན་པ་དེ་ནི་བསམ་སྤྱིང་དགོན་
པའི་སྒོན་དུ་ཡོད། དགོན་པའི་དབུ་བླ་ཡང་སྒོན་རྒྱ་མ་བསྟན་འཛིན་དབང་རྒྱལ་ཡིན།
- ༣༽ གསེར་དགོན། ཤལ་ཆེར་དུས་རབས་བརྒྱ་གཅིག་ཙམ་གྱི་ནང་དུ་ཕུག་བཏབ་པ་འདྲ། ད་ལྟ་ས་
འབྲུང་ཞིག་ལས་མེད།
- ༤༽ བག་པའི་རྣམ་རྒྱལ་དགོན། མིང་ཡོངས་གྲགས་བག་པའི་སྐ་ཁང་ཟེར། ཡང་སྒོན་རྒྱ་མ་གཡུང་
དུང་དག་འདུལ་གྱིས་ཕུག་བཏབ། ད་བར་ལོ་གངས་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་སྤོན་པའི་དགོན་པ་ཞིག་ཡིན།
དའི་འཛིན་སྐྱོང་བག་པའི་ཡུལ་པས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དགོན་པ་དའི་དབུ་བླ་ནི་ཚོས་འཁོར་ཆང་
དགོ་བཤེས་ཉི་མ་འོད་ཟེར་ཡིན།
- ༥༽ སྒྲིབ་ཕུ་བྲག་སྒྲིབ་དགོན། སྐས་ཕུག་བཏབ་མ་ཤེས། ད་ལྟ་དགོན་དེ་ཞིག་རལ་དུ་སྤོན་ནས་འཛིན་
སྐྱོང་སོགས་མེད་པར་གྲུང་རོ་ཡིན།
- ༦༽ སྒྲིབ་ཡང་དགོན་བདེ་ལྷན་སྤུན་ཚོགས་སྤྱིང། མིང་ཡོངས་གྲགས་སུ་སྒྲིབ་སྤོགས་དགོན་ཟེར། ཡང་
སྒོན་གཡུང་དུང་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཕུག་བཏབ། དུས་རབས་དེ་ཙམ་སྐ་བོ་མིན། དགོན་པའི་དབུ་
བླ་ཡང་སྒོན་རྒྱ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་བ་ཡིན། དགོན་པ་དེ་ལ་སྐ་སྡེ་མི་སྡེ་ཡོད།
- ༧༽ ལྷ་དགའ་རྒྱལ་ཡང་དགོན། དོལ་པའི་ནང་གི་དགོན་པ་སྐ་གསལ་ཤིག་ཡིན་ཀྱང་ཕུག་འདབས་
མཚན་སུ་ཡིན་མ་ཤེས། ད་ལྟ་ཞིག་རལ་དུ་གྲུར་ནས་གྲུང་རོའི་རྣམ་པར་གྲུང། དགོན་པ་དའི་
ནང་ཉེན་རྣམས་ལྷ་དགའ་རྣམས་ཚོང་སྤུན་ཚོགས་སྤྱིང་དུ་སྒྲོས་པར་གྲགས།

- 171 ལྷ་དགའ་ལྷར་རྫོང་ལྷན་ཚོགས་གྲིང་། དགོན་འདི་ནི་ལྷ་དགའ་རྟོག་ལང་དགོན་པ་ཞིག་རལ་དུ་
གྲུང་བའི་རྗེས་སུ་རྟོག་ལང་དགོན་པའི་ཚབ་དུ་བཞེངས་པར་གྲགས།
- 172 ལྷ་དགའ་ཡང་དགོན་མཐོང་གོལ་གྲིང་། དགོན་པ་འདི་ནི་ད་ལྟར་འདེབས་པ་པོ་ནི་ཡང་སྟོན་ལྷ་
བཀྲ་ཤིས་རྒྱལ་མཚན་ཡིན། ལྷ་དགའ་ལྷར་རྫོང་ལྷན་ཚོགས་གྲིང་གི་དགོན་པ་དང་ལྷ་དགའ་ལྷལ་
གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་གཙང་རྒྱས་བཅད་ནས་བསྟོད་དགའ་བའི་དབང་གིས། ལྷར་རྫོང་ལྷན་ཚོགས་གྲིང་
གི་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་རྣམས་ཡང་དགོན་མཐོང་གོལ་གྲིང་དུ་གནས་སྟོས་པ་ཡིན།
- 173 བན་ཚང་བསམ་ཡས་གྲིང་སུ་དགའ་པོ། དགོན་པ་དེ་ལྟར་འདེབས་པ་པོ་ནི་འ་མ་འོད་ཟེར་ཡིན་
ཅིང་། དུས་རབས་བཙོ་སྤྲི་ནང་ཅམ་དུ་ལྷག་བཏབ་པ་འདྲ། གང་ལྟར་དགོན་པ་དེའི་འཛིན་
སྐྱོང་གནང་མཁན་ལྷ་མ་ཉི་དབང་རྒྱལ་མཚོག་ཡིན། དགོན་པ་ལྷག་འདེབས་པ་པོ་འ་མ་འོད་ཟེར་
ནས་ལྷ་མ་ཉི་མ་དབང་རྒྱལ་བར་ལྷ་རབས་བཅུ་དབུན་ལྷག་ཅམ་སྟེན་རྒྱད་འདུག་བོན་གྱི་གྲོང་
པ་གཅིག་ལས་མེད་ལྷལ་སྤེའི་མི་མང་རྣམས་རྫིང་མ་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་ཀྱང་བོན་གྱི་སྤྱང་མ་བསྟན་
བཞིན་ཡོད་རྒྱད་ཐོས།
- 174 བར་སྟེ་ལྷ་ཡང་བར་པ། དགོན་འདི་ལྷག་འདེབས་པ་པོ་ནི་བྱང་སེམས་རྒྱལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་ཡིན།
ཁོང་ནི་ཉི་ལྟོ་ཚོ་དབང་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྟོབ་མ་རེད། ཞིག་རལ་དུ་གྲུང་ནས་མེད།
- 175 བར་སྟེ་གཡུང་དུང་ལྷག་ཚལ་གྲིང་། དགོན་འདི་ལྷག་འདེབས་པ་པོ་ནི་ཉི་ལྟོ་ཚོ་དབང་རྒྱལ་
ཁྲིམས་ཡིན་ཅིང་། ད་ལྷ་དགོན་པའི་སྤྱི་ནང་གི་འཛིན་སྐྱོང་རྣམས་པར་སྟེ་ལྷལ་དང་དབུ་ལྷ་ལྷ་མ་
ནས་མཁའ་དབང་ལྷན་གྲིས་གནང་བཞིན་ཡོད།
- 176 བར་སྟེ་བྲག་དགོན། བར་སྟེ་རིན་པོ་ཆེ་གཙུག་ལྷན་རྒྱལ་མཚན་གྲིས་ལྷག་བཏབ། ད་ལྷ་ཞིག་
རལ་དུ་གྲུང་ནས་གྲང་པོའི་རྣམ་པར་བཞུགས་ཡོད།
- 177 བྱང་གི་སོམ་བྲག་དགོན། ལུས་ལྷག་བཏབ་མ་ཤེས། དགོན་པ་དེའི་ལྷ་སྟེ་གྲོང་པ་གཉིས་ཡོད།
འཛིན་སྐྱོང་རྒྱས་པོ་མེད།
- 178 མཐའ་སྤང་མཚོ་གྲིང་དགོན། ཉི་ལྟོ་ཚོ་དབང་རྒྱལ་ཁྲིམས་གྲིས་ལྷག་བཏབ། དེ་སྤྱི་ཉི་ལྟོ་དང་
མཐའ་བཞིའི་ལྷ་རབས་མང་པོས་བདག་གཉེར་བྱས་པ་ཡིན། ད་ལྷ་འབྲུ་ཞིག་དགེ་བཤེས་མཁན་
པོ་བསམ་འགྲུབ་ཉི་མས་འཛིན་སྐྱོང་གནང་བཞིན་ཡོད།
- 179 ལྷག་རི་ཉི་ཤར་དགོན། ཉི་ལྟོ་ཚོ་དབང་རྒྱལ་ཁྲིམས་གྲིས་ལྷག་བཏབ། ཉི་ལྟོ་གྱི་ལྷ་རབས་
མང་པོའི་གདན་ས་ཡིན།
- 180 ས་ལེ་འོད་དགོན། ཉི་ལྟོ་ཚོ་ཉིད་རྒྱལ་མཚན་གྲིས་ལྷག་བཏབ། ད་ལྷ་ཁང་པ་རེ་གཉིས་ཡོད།

༡༥༽ ཟས་སྒྲུང་དཔལ་གྱི་དགོན། ཅི་སྟོན་སྟོན་ལམ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཕྱག་བཏབ། ཞིག་རལ་དུ་གྱུར་ནས་མེད།

༡༦༽ བཟིམ་ཁང་དགོན། ཅི་སྟོན་ཚེ་དབང་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཕྱག་བཏབ། དགོན་དེ་ཕྱག་འདབས་སའི་ས་གནས་ལ་བཀྲ་ལ་སྒྲུང་ཟེར།

༢༠༽ བཀྲ་ཤིས་གསལ་ཁང་དགོན། ཅི་སྟོན་གཙུག་ལྷན་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཕྱག་བཏབ།

༢༡༽ གཡུང་དྲུང་ཕྱག་མོ་དགོན། དགོན་འདི་ནི་ཐོག་མར་ཅི་སྟོན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཕྱག་བཏབ་པའི་དགོན་པ་གསལ་སྒྲུང་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། སྤྱིས་སུ་དགོན་རྫིང་དེ་ཉིད་ཡབ་རྣམ་རྒྱལ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཞིག་གསོ་དང་འཛིན་སྐྱོང་གནང་བས་དགོན་པའི་མཚན་ལ་གཡུང་དྲུང་ཕྱག་མོ་དགོན་ཞེས་མཚན་གསོལ་བ་ཡིན། ད་ལྟ་དགོན་པའི་དབུ་མ་དགོ་ཤེས་རབ་ཤེས་རབ་ཉི་མས་གནང་བཞིན་ཡོད།

༢༢༽ སྤངས་མོ་པད་སྤིང་དགོན་ནམ་ཐེག་ཆེན་རབ་རྒྱས་སྤིང་། སྤང་མོ་ལྷུབ་ཐོབ་རྣམ་རྒྱལ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཕྱག་བཏབ། དགོན་པ་དའི་མཚན་ལ་ཐེག་རབ་རྒྱས་སྤིང་ཞེས་པ་ནི་སྤྲུན་རིའི་ཡོངས་འཛིན་སྟོབ་དཔོན་བསྟན་འཛིན་རྣམ་དག་རྩི་པོ་ཆེས་གསོལ་བ་ཡིན། སྤང་མོ་ལྷུབ་གྱི་དགོན་པ་ཟེར།

༢༣༽ པད་ཆེན་སྤིང་། ཞང་སྟོན་སྤིན་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཕྱག་བཏབ་པའི་སྤང་གྱི་དགོན་པ་གསལ་ས་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་སྤྱིས་སུ་ཡབ་རྣམ་རྒྱལ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཞིག་གསོ་དང་འཛིན་སྐྱོང་གནང་བས་དགོན་པའི་མཚན་ལ་པད་ཆེན་སྤིང་ཞེས་གསོལ་བ་ཡིན། དགོན་པའི་དབུ་མ་མ་ཚོར་བུ་དང་སྲས་པོ་གནས་སྲས་སོགས་ཡིན།

༢༤༽ བཟིམ་ཁང་དགོན། ཅི་སྟོན་ཚེ་དབང་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྤྱད་གནས་ཡིན། སུས་ཕྱག་བཏབ་མ་ཤེས། ཞིག་རལ་དུ་གྱུར་ནས་མེད།

༢༥༽ རྩོམ་གྱི་དམུ་དགའ་དགོན། རྩོན་མ་ཅི་སྟོན་གྱི་མ་པ་དག་གི་དགོན་པ་ཡིན་ཀྱང་ཞིག་རལ་དུ་གྱུར་ནས་མེད།

༢༦༽ ཚལ་ལྷུང་སྤིང་རྒྱལ་དགོན། ཅི་སྟོན་སྤིང་རྒྱལ་བཟང་པོས་ཕྱག་བཏབ། བར་སྐབས་དགོན་པ་ཉམ་ཆག་ཏུ་སོང་ནས་དགའ་དལ་ལྷུང་། མཚོ་དང་སྤང་མོ་བར་སྐྱེ་སོགས་ནས་ལོ་སྤྱད་མ་པ་མང་པོ་གྲུབ་མཚོད་ཚོགས་པར་ཤེས་སྤོལ་བཟང་པོ་འདུག ད་ལྟ་མ་པ་ཤེས་རབ་ཕུན་ཚོགས་གྱིས་སྤང་གསོ་མཚོད་བཞིན་ཡོད། དགོན་པ་དའི་ལྷ་སྤེལ་སྤོང་པ་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་ཡོད་ཟེར། དགོན་པའི་བསྟན་བཤགས་ཀྱང་མ་པ་ཤེས་རབ་ཕུན་ཚོགས་ཡིན།

- 27) མོན་རི་རྒྱུར་གསུམ་དགོན་པ། དགོན་པ་འདི་ཐོག་མར་རྒྱུང་རིགས་དགེ་བཤེས་ཉི་མ་དབང་ལྷན་དམ་པས་རྒྱུང་བཅིང་ཡང་རྒྱུན་དཔེ་གྲིས་ཁོང་རྒྱ་ཚོ་མ་བཟུང། ད་ལྟ་ཤེལ་ཞིག་དགེ་བཤེས་བསྟན་འཛིན་ཉི་མ་འམ་དགེ་བཤེས་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྲིས་ལྷག་འདེབས་བཞེན་པ་ཡིན།
- 28) ལྷགས་འདུལ་མན་པལ་དགོན། ལྷན་གྱི་དགོན་ཤུལ་ཡོད་ཀྱང་འཛིན་རྒྱུང་མེད་པས་ཅིག་པལ་ཅམ་གྱི་དོ་ཤོར་གྱུར། ཡིན་ནའང་ཤེལ་ཞིག་དགེ་བཤེས་བསྟན་འཛིན་ཉི་མ་འམ་དགེ་བཤེས་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྲིས་གསར་བཞེངས་མཛེད་རྒྱུ་འི་སྤྲུལ་འགན་བཞེས་ནས་ལྷག་པས་འགོ་བརྩུགས་ཡོད།
- 29) ལུལ་རི་རྫོང་གཡུང་རྒྱུང་འགོ་འདུལ་གྱི་དགོན། མིང་ཡོངས་གྲགས་འདུ་ལི་དགོན་པའམ་གཡུང་རྒྱུང་དགོན་པ་ཟེར། ཤེལ་ཞིག་དགེ་བཤེས་བསྟན་འཛིན་ཉི་མ་འམ་དགེ་བཤེས་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྲིས་ལྷག་བཏབ། ད་ལྟ་འི་སྤྱི་ནང་གི་འཛིན་རྒྱུང་ཆ་ཚང་དགེ་བཤེས་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྲིས་རྒྱུང་བཞེན་ཡོད།
- 30) དོལ་པོ་གཡུང་རྒྱུང་བོན་ཚོགས་གྲིང་། དོལ་པོའི་རྫོང་རྒྱའི་ནང་དུ་ཆགས་ཡོད། ལྷ་རིགས་དགེ་བཤེས་ཉི་མ་ཀུན་བྲུབ་གྲིས་ལྷག་བཏབ། ད་ལྟ་གསར་བཞེངས་བྱེད་བཞེན་པ་ཡིན།

དོལ་པོ་ལྷུལ་དུ་ཡོད་པའི་བོན་གྱི་གནས་རི་ཁག

- 1) མོན་རི་རྒྱུར་གསུམ། གནས་རི་འདི་ནི་དོལ་པོ་རྒྱུང་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། མོན་བོན་ཉ་ར་ཅི་པར་གྱི་རྒྱལ་གནས་ཡིན། མོན་བོན་ཉ་ར་ཅི་པར་ནི་སྤྱི་འདི་སྟོན་གྱི་ལོ་གངས་ 1026ཅམ་ལ་གྱུར་བའི་གསང་སྤགས་ལ་རྒྱལ་པ་ཐོབ་པའི་བོན་གྱི་གྲ་མ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། དེའི་ཉེ་འདབས་སུ་གྲིང་པ་རྒྱལ་པོའི་གྲ་མཚོ་དང་། ལྷ་ལྷ་སྟན་རྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་སྲུང་རྒྱལ་པོ་ཉི་པར་སང་དང་སྟན་མོ་གཉིས་ཀྱི་གྲ་མཚོ་ལོགས་ཡོད།
- 2) གནས་ཆེན་གྲ་མ་རྒྱ་མིག་གནས་རི་འདི་ནི་དོལ་པོ་རྒྱུང་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། བོན་གྱི་གྲ་མ་ཉེ་སྟོན་བོན་ཉིང་བཟང་པོ་མཇམ་ལུས་སུ་ཐེབས་སའི་ས་གནས་བྱིན་ཅན་ཡིན་ཅིང་ཉེ་སྟོན་ཉི་མ་སང་གིས་གནས་སྟོན་ལྷུས་པ་ཡིན།
- 3) ལྷགས་འདུལ་གནས་རི་འདི་ནི་དོལ་པོ་རྒྱུང་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། རྫོགས་པ་ཆེན་པོ་ལྷ་ལྷུང་མེ་རིའི་གནས་རི་ཡིན། དེ་ན་རི་དང་མཚོ་གྲག་རི་བྱིན་ཅན་ལོ་མཚར་ཅན་མང་པོ་ཡོད། སྟོན་དུས་ལྷ་ལྷུང་གི་རྒྱལ་ཆེན་མང་པོའི་རྒྱལ་གནས་ཡིན། ད་ལྟ་ཡང་བོན་གྱི་ལྷ་སྟེ་མི་སྡེ་མང་པོས་ལོ་སྤར་གནས་སྟོར་དང་ལྷག་མཚོད་བྱེད་བཞེན་པ་ཡིན།

༤། ལྷུང་ལྷུག་གནས་རི་འདི་ནི་དོལ་པོ་སྣོད་སྟོགས་སུ་ཡོད། བོན་གྱི་སྒྲ་མ་མཐའ་བཞི་འདུལ་བ་
སེང་གི་དེ་གྲུབ་གནས་ཡིན་ཅིང་ལྷིས་སུ་སྤྱང་མོ་གྲུབ་ཐོབ་ནས་རྒྱལ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་
གནས་སྡོམ་ལྷིས་པ་ཡིན། ད་ལྟ་དེའི་ལུལ་གྱི་བོན་འབངས་རྣམས་ནས་ལོ་དུས་སུ་གནས་མཇལ་
བྱེད་བཞིན་པ་ཡིན།

༥། ལྷུང་ལྷུག་གནས་རི་འདི་ནི་དོལ་པོ་སྣོད་སྟོགས་སུ་ཡོད། སྡོན་དུས་སུ་ཞང་
ལྷུང་གི་གྲུབ་ཚེན་ཚོའི་གྲུབ་གནས་ཡིན་ཅིང་། བོན་གྱི་སྒྲ་མ་མེ་ལྟ་དང་འགྲེ་གྲུང་བཀའ་བརྒྱུད་
གྱི་སྒྲ་མ་ཉག་པོ་འཛུམ་མེད་གཉིས་ཀྱི་གྲུབ་རྒྱལ་འགྲུག་སའི་གནས་རི་ཡིན། གནས་སྡོམ་འབྲེད་
མཐའ་སྤྱང་མོ་གྲུབ་ཐོབ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་རྒྱལ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་མཚོག་ཡིན་ཅིང་དོལ་པོ་དེ་
ཅུ་རྩ་དྲུག་གྱི་བན་བོན་གཉིས་ཀྱི་ལྟ་སྟེ་མི་སྟེ་རྣམས་ཀྱིས་ལོ་དུས་སུ་གནས་མཇལ་བྱེད་བཞིན་
པ་ཡིན།

༦། ཤེལ་གྱི་བོན་རི། གནས་རི་འདི་ནི་དོལ་པོ་སྣོད་སྟོགས་སུ་ཡོད། ལྷུང་ཞང་ལྷུང་གི་སྤྱུབ་ཐོབ་མང་
པོའི་སྤྱུབ་གནས་ལྷིན་ཅན་ཡིན། དེའི་གཤམ་རྒྱུ་ན་དོལ་པོ་ཤེལ་གྱི་རི་པོ་འབྲུག་སྐྱ་ཟླ་བ་དེ་ཡོད་
ཅིང་དེ་ཡང་ལྷུང་ཞང་ལྷུང་གི་དུས་སུ་བོན་གྱི་གནས་རི་ཡིན། ལྷིས་སུ་འགྲེ་གྲུང་པ་གྲུབ་ཐོབ་སེང་
གོ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གནས་སྡོམ་ལྷིས་ནས་བརྒྱུད་བོན་ཚོས་གཉིས་ཀའི་ཐུན་མོང་གི་གནས་རི་ཆགས།
བོན་གྱི་སྒྲ་མ་རྩུ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྤྱུབ་གནས་ཡིན་པ་མ་ཟད་ད་ལྟ་ཡང་ཤེལ་རི་བཅོག་ཁང་
གི་ཚོས་པའི་དགོན་པའི་ནང་ན་རྩུ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྤྱུབ་རྒྱུ་དང་ཞབས་རྗེས་མཇལ་རྒྱ་ཡོད།

༧། ཡི་དམ་མཐོན་པོ་རྣམས་གསུམ་གྱི་གནས་རི། གནས་རི་འདི་ནི་དོལ་པོ་སྣོད་སྟོགས་སུ་ཡོད། དེ་
ཡང་རི་མ་བཞིན་ལྷུས་ན། ལྷུ་བཅན་སྤྱུག་པོ་རྩོད་། གྲག་ལྷ་སྟོན་མཛེས་པོ་རྩོད་བཅས་ཡིན། གནས་
མཚོག་དེ་དག་ནི་ལྷུང་ཞང་ལྷུང་གི་སྤྱུབ་ཐོབ་མང་པོའི་སྤྱུབ་གནས་ཡིན་པ་འབྲེད་སྟོལ་ཡོད།

༨། རྩ་རབ་གྱི་དཔའ་བོ་འདུ་སྐྱ། གནས་རི་འདི་ནི་དོལ་པོ་སྣོད་སྟོགས་སུ་ཡོད། དེའི་ལུལ་གྱི་བོན་
ཚོས་རིས་མེད་གྱི་མི་སྟེ་མང་པོས་ལོ་རྒྱུད་གནས་སྡོམ་དང་ལྷུག་མཚོད་འདུལ་བཞིན་པ་ཡིན།

༩། བན་ཚང་གི་གནས་ཚེན་སྤུ་ལ། གནས་རི་འདི་ནི་དོལ་པོ་སྣོད་སྟོགས་སུ་ཡོད་ལྷུ་རྒྱ་ལས་གཞན་
མི་ཤེས།

༡༠། དོལ་པོ་ཚུ་དགའི་གྲག་མ་གྲག་རྩོད་དང་ཚུ་དགའི་སྤུ་རི་སྤུག་པོ། གནས་རི་འདི་ནི་དོལ་པོ་སྣོད་
སྟོགས་སུ་ཡོད། ལྷུང་ཞང་ལྷུང་སྤྱུབ་སྤྱུབ་གྱི་སྤྱུབ་ཐོབ་དག་གི་གནས་རི་ལྷིན་ཅན་ཡིན། དེའི་
ལུལ་གྱི་བོན་འབངས་དག་གིས་དེང་དུས་གནས་མཇལ་བྱེད་བཞིན་པ་ལགས་མོ། བ་ཚན་སུ་ཚུ་གྲག་
སྤྱུང་པོ། །

